

SAFAn lausunto Kuopion arkkitehtuurin ja kaupunkirakennustaiteen ohjelman luonnoksesta

YLEISTÄ

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA kiittää Kuopion kaupunkia tilaisuudesta esittää huomioita tästä kaupungin kannalta merkittävästä ja jo varsin pitkälle valmistellusta strategiasta.

Kuopion ohjelma ottaa paikkansa 2000-luvulla laadittujen vastaavien paikallisten ohjelmien joukossa komeallakin tavalla. Tuoreine näkökulmineen se on positiivisesti tekijänsä näköinen ja useine konkreettisine, lähitulevaisuuteen tähtäävine toimenpiteineen myös ympäristössään kiinni. Ohjelman rakenteessa jako (luku 2) seitsemään kuopiolaiseen kaupunkiympäristötyyppiin on selkeä ja auttaa hahmottamaan erilaisia kehittämistarpeita.

Ohjelman otsikossa rinnastus ”arkkitehtuuri ja kaupunkirakennustaide” on kiinnostava, mutta samalla kysymyksiä herättävä. Miksi laajaan kohteeseen, kaupunkiin, liitettynä käytetään suppeaa käsitettä ”rakennustaide”, kun yksittäisiin rakennuksiin liitetään laajempi käsite ”arkkitehtuuri”? Avautuuko näin otsikoitu ohjelma toteuttamisen eri osapuolille tai kaupunkilaisille yleensä? Useassa kohdassa ”kaupunkirakennustaiteen” tuloksina tai tavoitteina esitetään pikemminkin kaupunkisuunnittelun tai –rakentamisen sisältöä. Käsitteitä tarkastellaan ohjelman luvussa 1.4, joka vielä vaatine selkeyttämistä; esim. ”hyvä kaupunkirakennustaide luo ihmisille korkealuokkaista arkiympäristöä” (?)

Esitettyjen toimenpiteiden perusteella ohjelman nimi voisi olla esim. ”Arkkitehtuurin ja kaupunkirakentamisen” (tai -arkkitehtuurin) ohjelma. Muiden vastaavien ohjelmien tapaan se yhtä hyvin voisi olla myös arkkitehtuuripoliittinen ohjelma tai strategia.

Jako autokaupunkiin ja joukkoliikennekaupunkiin (sekä ”perinteiseen” kaupunkiin) on oivaltavaa ja valtakunnallisestikin uutta luovaa kaupunkisuunnittelun tavoitteistoa. Tässä ja eräissä muissakin ohjelman kohdissa jää kuitenkin kaipaamaan laajempaa kestävä kehityksen näkökulmaa, joka hieman yllättäen ohjelmasta juurikaan ei tule esiin lukuun ottamatta mainintoja rakennusten kestävydestä. Tähän liittyen esim. kohdassa 2.5 voisi esittää tavoitteita myös uusien pientaloalueiden tyypeistä esim. Kuopion tilastollisesti nyt varsin eheän kaupunkirakenteen näkökulmasta.

Joka kolmas vuosi jaettavaksi esitetyt kolme erityyppistä palkintoa antavat hyviä tilaisuuksia kiinnittää huomiota arkkitehtuuriin ja rakennustaiteeseen keskimäärin kerran vuodessa. Myös paikallinen arkkitehtuuri- muotoilu- ja korjausrakentamisen keskus (toimenpide 26) on kannatettava ajatus.

TOIMENPITEISTÄ

Ohjelmassa esitetään yhteensä 61 toimenpidettä. Määrä on huomattavan kunnianhimoinen, varsinkin kun otetaan huomioon useiden toimenpiteiden laaja sisältö ja suunniteltu viiden vuoden seurantaväli. Ehdotamme asetettavaksi toimenpiteitä tärkeysjärjestykseen ja mahdollisuuksien mukaan myös niiden yhdistämistä.

Jokaiseen esitettyyn toimenpiteeseen on merkitty toteuttajataho, joita yleensä on useampi kuin yksi, joissakin viisikin. Tällöin ollaan helposti lähellä kaikki vastaavat –tilannetta, jolloin kuitenkin käytännössä kukaan ei vastaa. Toteutumisen varmistamiseksi esitämme harkittavaksi yhden päävastuullisen merkitsemistä kullekin toimenpiteelle.

Ohjelman kohdassa 1.12 todetaan, että se on tarkoitus hyväksyä noudatettavaksi kaikissa kaupungin toiminnassa ja ohjeeksi muille. Eräissä toimenpiteissä (esim. nro 50) vastuullisiksi on merkitty muitakin kuin kaupungin omia organisaatioita. Luonnoksesta ei käy ilmi, millä tavalla muut toimijat ovat sitoutuneet tai sitoutumassa ohjelman tavoitteisiin. Eräs mahdollisuus olisi nimetä kaupungin organisaatiosta yksiköt, joiden vastuulla on yhteydenpito tällaisiin ulkopuolisiin tahoihin.

Toimenpiteistä useat ovat jatkuvan toiminnan luonteisia. On sinänsä saavutus, kun kaupungin organisaatio saadaan toimimaan kirjattujen tavoitteiden suuntaan. Seuranta saattaa kuitenkin tulla ongelmalliseksi: mihin mennessä kukin osatavoite on tarkoitus saada toteutettua? Mikä on mitattavissa oleva tavoitetila, jolloin on vahvistettu /suositettu /edistetty /painotettu /lisätty /täydennetty /ylläpidetty /ehytetty /uudistettu /säilytetty /kohennettu /jatkettu /parannettu, jne. tarpeeksi?

Esitämme harkittavaksi toimenpiteiden työstämistä mahdollisuuksien mukaan kautta linjan riittävän konkreettisiksi malliin ”49) Luodaan [tarkastelukaudella] Keilankantaan kaupunkimainen jalankulkuympäristö.” Tärkeysjärjestykseen liittyen myös muutaman selkeän kärkitavoitteen määrittely saattaisi tuoda ohjelman toteuttamisessa ja päivittämisessä tarpeellista dynamiikkaa.

SAFAn hallituksen arkkitehtuuripoliittinen jaos on mielellään käytettävistä myös mahdollisia lisäkommentteja halutessanne.

Helsingissä, 22.03.2007

Suomen Arkkitehtiliitto – Finlands Arkitektförbund ry. SAFA